

Transskription af:

Den yderste grænse

14:5 Edward Whymper: Katastrofen på Matterhorn

Vært og tilrettelægger: Bjørn Harvig

Medvirkende: Søren Smidt, Bjørns trofaste bjergguide i studiet. Søren har klatret bjerge overalt i verden og har selv klatret på Matterhorn.

Redaktør: Troels Donnerborg og Rikke Caroline Carlsen

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus Vores tid.

Bjørn Harvig: Søren, er Matterhorn verdens flotteste bjerg?

Søren Smidt: Det er den perfekte pyramide form, når du ser det for Zermatt, og det er også smukt fra Italien, men det er jo ikke nær den her emblematiske pyramide form, som det har fra Zermatt. Og alle der har været i Zermatt eller stået på ski omkring Zermatt, ved jo hvor fantastisk smukt det er. Og det er jo pyramideformen, der gør det smukt. Det er sådan en næsten perfekt pyramide med fire bjerggrygge, der udstråler fra toppunktet og ud. Det er jo ikke helt tilfældigt, at egypterne bygger pyramider, og aztekerne bygger pyramider og mayaerne... Alle de store kulturer havde noget med pyramider, og det er fordi man forbinder pyramide formen med det perfekte og med det guddommelige.

Bjørn Harvig: Det er midten af juni 1865. Engelske Edward Whymper står for foden af det ikoniske bjerg Matterhorn i Alperne. Han har forgæves forsøgt at nå toppen otte gange tidligere, og nu står han her igen. Han kigger op mod det perfekte pyramideformede bjerg, som siden skulle få plads på Tobleronepakkerne. Næsten alle andre mener, at det er helt umuligt at nå toppen på grund af dets lodrette, spidse tinde. Men Whymper ved, at et italiensk hold er på vej op samtidig med ham, så hvis han skal være den første, så er det nu eller aldrig. Hvad han ikke ved er, at katastrofen lurer og snart rammer den hans ekspedition hårdt og brutalt.

Jeg hedder Bjørn Harvig, og du lytter til Den yderste grænse, hvor vi i denne sæson dykker ned i de eventyrer og opdagelsesrejsende, som gjorde det, som ingen andre troede var muligt, og med i studiet har jeg Søren Smidt. Godt at se dig Søren.

Søren Smidt: Ja tak for det.

Bjørn Harvig: Og jeg håber efterhånden, at I derude, kære lyttere, kender Søren, for du har været med en hel del gange før. Du er jo min trofaste bjergguide her i studiet på museet. Søren, du har klatret bjerge overalt i verden, og du har også selv klatret på på Matterhorn. Søren, hvor starter vi i dag?

Søren Smidt: Vi starter på den italienske side i den landsby, der hedder Breuil, som er pendanten til Zermatt til den schweiziske side, og Whymper har lavet en aftale med The Man i den her dal, Jean-Antoine Carrel, som han allerede har gjort en 3-4 forsøg med, og da de så skal i gang, så viser det sig, at Carrel er forsvundet, og han. Han svigter ham. Han svigter Wembley. Han har lavet en aftale med Quintino Sella, som er en magtfuld politiker i Italien og bjergbestiger, ham der har skabt den italienske bjergorganisation, så Whymper står med tomme hænder. Ingen vil hjælpe ham. Han har ingen bærer, han har ingen guide, han har alt. Hans udstyr ligger i Breuil. Så han prøver at lægge en plan. Han prøver at regne ud, at de andre, der skal bruge de italienerne, skal bruge 7 dage før de kan nå toppen. Så Weber tænker jeg skal over til Zermatt, jeg skal have fat i en guide. Jeg skal op fra Zermatt. Hvis jeg mislykkes med min nye plan, så skal jeg tilbage til Breuil, og så har jeg endnu en chance der. Han er i konkurrence, og han føler sig selvfølgelig snydt. Dagen efter kommer adelsmanden Lord Francis Douglas til Breuil med en guide ovre fra Zermatt. Whymper spørger, må jeg overtage din guide? Francis Douglas siger: 'Det kan du ikke. Jeg skal tilbage til Zermatt'. Så begynder de at snakke sammen. Whymper ved, at Douglas har lavet Ober Gabelhorn nogle dage før, så han har stor respekt for ham. De bliver enige om at slå sig sammen. Nu er de i det nye team. De går tilbage til Zermatt.

Bjørn Harvig: Mod italienerne.

Søren Smidt: Det er landskamp. Det er ikke første gang, at Carrel svigter Whymper og Whymper har været meget sådan... Han har hele tiden gerne ville have ham som guide, og det er fordi Carrel ikke er en almindelig bjergguide. Han er ikke i det kun for pengene. Han har hjertet med i det også. Han vil også være først på toppen, og han vil have, at italienerne skal være først og ikke schweizerne og englænderne.

Bjørn Harvig: Ej, det tyder godt, det her.

Søren Smidt: Sir Lord Fancis Douglas og Taugwalder, som er guiden, de går tilbage til Zermatt og de hyrer Taugwalders far, som er den mest erfarne Peter Taugwalder, 'den gamle' kalder de ham. Da de så kommer over til Zermatt så ud for det hotel, hvor de alle sammen bor, alle bjergsiderne, der sidder Whympers guide, som han har brugt utallige gange, Michel Croz, som er fra Chamonix, og han er blevet hyret af Hudson og Hudson, har en protegé med, en ung mand på 19 år, der hedder Hadow. Og så bliver det jo åbenlyst for dem alle sammen, at Hudson og Croz og Hadow, de er altså et team. De skal bestige Matterhorn fra fra den her nordøst graten, som i dag er den

almindelige rute, og det skal Lord Francis Douglas og Whymper og Taugwalder-ne også, og så er det jo oplagt, at de står der i Zermatt og kigger op på bjerget og tænker, at vi slår os sammen.

Bjørn Harvig: Og de ved ikke, hvor italienerne er. De ved bare, at de også er i gang ovre på den anden side.

Søren Smidt: Whymper er en rationel person. Han har set, hvor mange æsler de har, og hvor mange bærere de har, og han ved, at det er to politikere, der skal op. Og du ved, de er jo, hvad skal man sige, spidsen af magteliten og kultureliten i Italien. Så det er... de sover jo ikke bare på den bare jord. Og de skal også have noget ordentligt at spise og sådan noget. Så det er jo en stor ekspedition derovre. Og han har regnet ud, at han har syv dage. Fordi de kommer ikke bare op på en dag eller to. De er ikke lige så mobile, som han selv er.

Bjørn Harvig: Hvordan går det så den første dag?

Søren Smidt: Jamen, den første dag går de op til foden af Matterhorn og ligger ved det, der hedder Hörnli. I dag ligger der en hytte. Dengang der havde Whymper, han havde selv konstrueret telte. Så de slår et telt op og så Croz, og den ene unge Taugwalder, de går så op for at rekonoscere på bjerget, og de er faktisk væk i en 3-4-5 timer eller sådan noget. Og da de kommer ned igen, så siger de: "Vi kunne sagtens være fortsat til toppen i dag."

Bjørn Harvig: Wauw!

Søren Smidt: Hele humlen er at Whymper, han kunne alt muligt om geologi og geografi og biologi, og han var fuldstændig på linje med professorerne, som han i øvrigt konkurrerede med. Han havde set at klippelagene i Matterhorn. De lå ikke vandret. De hældte, de hældte over mod Italien, og det vil sige i de første otte forsøg og alle forsøgene Carrel havde gjort, det gjorde de fra Italien. Men der hælder klippelagene nedad, så det virker som overhæng og vanskeligt at komme opad. Og så konkluderede han logisk, at så må de være ligesom en trappe ovre i Schweiz. Alle troede, det var et umuligt bjerg, fordi når man ser det fra Zermatt, så ligner det bare en pyramide med glatte sider og en skarp kant, man ikke kan komme op ad. Men Whymper han havde jo været hele vejen rundt om bjerget flere gange, så han var klar over, at det her med, at det var umuligt. Den opfattelse skyldtes en optisk illusion. De fleste bjerge ser jo lodret ud, når man står og kigger på dem direkte. Når man så kommer ud til siden, så kan man jo se, at de har en vis hældning. Og han havde luret at den her side østsiden og nordøst graten, den måtte være under 45 grader og det var så det Croz og Taugwalder bekræftede. Dagen efter skulle de udføre bestigningen alle syv mand.

Bjørn Harvig: Kan vi tage en kort omvej, Søren, fordi jeg kunne godt tænke mig at forstå den tid, der er på det her tidspunkt. Jeg har skrevet: "The Golden Age of Alpinism". Hvad er det for en tid, det her?

Søren Smidt: Det var den tid, hvor man udforskede verden, og man prøvede at finde ud af hvorfor løber gletsjerne nedad, og hvad er det for et fænomen? Hvordan er bjergene skabt, og hvad kan vi lave? Hvordan kan vi kortlægge alt det her, og hvem var involveret i det her? Den lokale befolkning. De troede stadig på den gamle historie og den gamle historie om bjerge. Det var, at bjergene var en rest efter syndfloden, så bjergegne blev anset for at være grimme. Det var vorter på jordkloden. De var steder for uhyggelige ånder og fordømte sjæle, og i sidste ende var det djævelens sted.

Bjørn Harvig: De troede, der boede uhyrer derude.

Søren Smidt: En af grundene til, at de lokale ikke ville på toppen, især dem, der ikke var guider, men også guiderne, var påvirket af den her tankegang, og de mente, at der på toppen af Matterhorn var en ruinby, som indeholdt bjergets sjæle.

Bjørn Harvig: Wauw, hold da op!

Søren Smidt: Og at dem, der ville nærme sig det, de risikerede at komme ud for deres vrede eller straf eller sådan noget. Så selv om de måske ikke har direkte sagt, at 'Jeg skal sgu ikke lægge mig ud med sjælene på toppen eller noget'. Så mødte jeg igennem hele den her historie modstand fra de lokale. Han siger allerede efter de første forsøg, at det, der er forhindringen for ham her, det er ikke bjergets vanskelighedsgrad. Det er, at der er ingen, der vil klatre med ham.

Bjørn Harvig: At udfordre bjerget er forbundet med ulykke.

Søren Smidt: Det er det.

Bjørn Harvig: Hvordan er han havnet hernede, Whympers?

Søren Smidt: Jamen, Whympers, han blev sendt af sted som 20-årig i 1860, fordi han var sådan en træskærer, og han kunne lave illustrationer af bjergene, og der var en forlægger, der skulle udgive en bog, der handlede om en del af Alperne. Og der skulle Wimmer blandt andet ned og lave en skitse af eller et billede af et bjerg, der hedder Mont Pelvoux, som man dengang troede var Frankrigs højeste bjerg. Så besteg han bjerget. Han blev draget, som han siger af det ukendte, og det satte simpelthen alting i gang for ham. Han skriver på et tidspunkt i sin bog 'Scrambles Amongst the Alps': "I was urged towards Mont Pelvoux by those mysterious impulses, which cause men to peer into the unknown".

Bjørn Harvig: Sådan!

Søren Smidt: Han er grebet af den her eventyrånd, ikke, som som alle opdagelsesrejsende og eventyrer er grebet af.

Bjørn Harvig: Og så har han måske også, Søren, grebet af at gøre noget, som alle andre tænker er umuligt.

Søren Smidt: Han var visionær, og han var kreativ. Han var udfordret af problemer, og Matterhorn var det, man kalder Alpernes sidste store problem. På det tidspunkt, hvor han var erfaren nok, var der to bjerge, vejs horn og Matterhorn, der var de sidste store problemer. Og lige i de dage var der en bjergbestiger, der hed Tyndall, som besteg Weisshorn. Så nu blev Matterhorn Alpernes sidste store problem.

Bjørn Harvig: Det var den sidste?

Søren Smidt: Ja, det var det sidste, sidste store problem.

Bjørn Harvig: Der er også en hel del, der mener, at det her måske faktisk er der, hvor The Golden Age of Alpinism slutter. Så bjergbestigning bliver en eller anden form for også socialt fænomen.

Søren Smidt: Det gør det i den her periode. Man siger, at perioden starter med. Der var en dommer, der hed Alfred Wills, som skrev også en bog om hans vandringer rundt i Alperne, og den blev starten på The Golden Age of Alpinism og Whympers bestigning af Matterhorn i (18)65. Den blev afslutningen, og hans bog var 'Scrambles Amongst the Alps', Og i den periode, der besteg, hvad skal man sige, mænd fra det højere borgerskab næsten alle af de 4000 meter høje bjerge, som der er i Alperne, og det var dem, de gik efter. Det var dem, de syntes, det var de vigtigste problemer at løse. Og de stiftede så i 1857 stiftede de The Alpine Club, og det er dér, jeg mener, at bjergbestigning blev et socialt fænomen. De skilte sig ud. Der var nogle, der havde været på Mont Blanc, og der var nogen, der havde været her. Der er nogen, der har været der, men det var ikke et socialt fænomen på det tidspunkt. Men The Alpine Club var ligesom den første sociale ting, kan man sige, hvor nu blev det et samfundsanliggende? Whympers bestigning får jo meget stor omtale, og de højeste indflydelsesrige mennesker i det britiske imperium...

Bjørn Harvig: ...har en holdning til det.

Søren Smidt: Ja

Bjørn Harvig: Det finder vi ud af, hvorfor. Vi skal tilbage til til lejren, de vågner, det er dag 2 de ligger på bjerget. Der har været de to gutter oppe dagen før og har sagt, vi tror, det er muligt. Hvordan går det?

Søren Smidt: Jamen, det går sådan, at de vågner til endnu en perfekt dag. De havde en perfekt dag før, og de vågner til endnu en perfekt dag. Der er stille vejr. Der er sol og blå himmel, og de er... de ved selv om de tænker det her, det det... nu har vi den, ikke? Og Whympers han har ligesom han ved det her kommer til at gå, og han har allerede fået den her melding fra dagen før. De er oppe før solen står op, og da det første lys kommer på, så de kan bevæge sig, så starter de. Det går, som de forventer. Altså, det går stille og roligt opad. De klatrer lidt til venstre for bjergryggen. De klatrer lidt til højre ved bjergryggen. Nogle gange prøver de at klatre lidt på bjergryggen og så lige i toppen af bjerget. Er der noget der nede Zermatt, ser ud som om at det er lodret eller overhængende, og det finder de også en løsning på. Og så kommer de forbi det her område, som ser ud som om det er overhængende nedefra. Og så er der 100 meter sne til toppen og Edward Whympers ved. Nu, nu er vi der altså. Nu er vi der. Og de kommer op. Og de er jo helt vildt begejstrede. Og hele dagen har de talt om. Har italienerne været der før os?

Bjørn Harvig: Er der et flag på toppen?

Søren Smidt: Der er ingen Varde. Der er ikke noget flag. Der er ikke noget tegn. Der er ikke nogen spor i sneen deroppe. Og det ville være det yderste tegn på, at der har været nogen. At sneen er blevet trådt ned af italienerne. November haster over til syd toppen for at se ned på den rute, han jo så udmærket kender, som er sydvest-graten, som ligger fuldstændig på den anden side af bjerget og langt nede. 4-5-600 meter nede. Der ser han Carrel og Quintino Sella og hele deres selskab, som er faktisk flere dage bagud, vil jeg sige, og de mislykkedes jo også. De kigger ned, de råber ned til dem, og de ser ikke rigtig nogen reaktion. Så kaster de nogle sten ud for at påkalde sig opmærksomhed, og til sidst, så kan de se, at nu stopper de deres bevægelse opad. De vender om og går ned. Slukørede. Italienerne vender om. De går ned, og Carrel vil op igen ligesom for Whympers bliver det en skæbne eller et livsmål at bestige det her bjerg, ikke. Og han er også den eneste udover Whympers, der rigtigt har troet på det. Så to dage efter, at han er vendt om med hele det her cirkus, så siger han vi skal op igen. Alle melder fra, undtagen... der er en, der vil med ham, en lokal person. Så han bestiger bjerget to dage senere med den her lokale person og de, der har Whympers bygget er varde på toppen og Carrel kommer op og sætter et flag i varden der sådan for lige at markere, at jeg var her også.

Intro: Jeg har læst mig frem til, at Whympers også lægger en flaske med en seddel med alle navnene, som har været på toppen. Den finder Carrel.

Inden vi så skal nedad, Søren, så vi skal lige blive på toppen 2 minutter for vi sidder her som altid i studiet med bøger omkring os. Og jeg har noget jeg gerne vil læse op for dig, fordi det er jo så Whympers egne ord fra toppen, hvor han jo faktisk meget smukt og malerisk skriver: "3000 meter under os strakte sig Zermatts grønne enge oversået med hytter, fra hvilke den blå røg langsomt steg i vejret. På den anden side, 2.500 meter nede lå Breuils græsgange. Man så mørke og dystert udseende skove, muntre og strålende enge, brusende vandfald og rolige søer, frugtbar jord og vildsomme ødemarker, solbeskinnede sletter og isdækkede plateauer, de mest forrevne former vekslende med de yndefuldeste konjunkturer, distigede lodrette klipper og blidt bølgende skråninger,

klippe tinder, snedækkede tinder, de første mørke og strenge, de sidste af en blændende hvidhed med lodrette mure, tårne, tænder. Pyramider, kupler, kegler og spir. Der var alle de kombinationer af former og linjer, som naturen kan præstere, og alt hvad hjertet kunne begære af kontraster".

Søren Smidt: Meget flot.

Bjørn Harvig: Meget fint. Og så tænker jeg, nede i Zermatt, og nede på hotellet må der være nogen, der har siddet med kikkerter og fulgt dem.

Søren Smidt: Det var der. Både på den ene og på den anden side holdt folk øje med det. Og der havde også tidligere, i de tidligere år har der også været nogen, der havde sagt der er nogen på toppen. Der er nogen på toppen, hvor de havde set. Der var ikke nogen på toppen. Men du ved, forventningernes en-eller-anden-spænding har udløst nogle tanker om, at de havde allerede dengang havde set nogen på toppen.

Bjørn Harvig: Og Søren, du har jo været på besøg mange gange før, og vi har talt om det mange gange før. Og du har jo påstået, at man først har besteg et bjerg, når man kommer ned igen.

Søren Smidt: Det er jo en teoretisk diskussion, men jeg mener jo, at en bestigning af et bjerg er en rundtur. Altså alle kan jo være vovehalse og klatre op på noget og slå sig selv ihjel. Det er jo ikke nogen kunst. Det, der er en kunst, er at overskue hele situationen og sin egen formåen og sin egen dagsform og bjergets form og alle aspekter. Det er jo en form for håndværk, både et praktisk håndværk, men også et intellektuelt håndværk, hvor man ligesom Whympers gør sig nogle tanker om, hvad går det egentlig ud på, og hvordan kan jeg gennemføre det? Så det gælder om at både komme op og komme ned, og man er først gennemført, når man er nede igen.

Bjørn Harvig: Når man læser om denne her ekspedition. Når man læser hans egen bog, så lader det til. Jeg ved ikke, om det er for meget at sige, at de har været kåde, men de har i hvert fald været utroligt lettede og glade ved at komme op, og de har også været overrasket over, hvor let det var. Og jeg kan ikke lade være at tænke på, tænker de, at du ved. The job is done. Nu skal vi bare ned. Og har de ikke tænkt sig ordentligt om eller hvad? Fordi de begynder lige om lidt at gå ned, og så sker katastrofen.

Søren Smidt: Det, der sker, er, at de binder sig ind i en bestemt rækkefølge. Der er kun to guider, der er Michel Croz, og så er der Peter Taugwalder, den ældre. Og så er der også den yngre. Men i virkeligheden så har Hudson som efter Whympers mening, af alle bliver anset for at være den dygtigste bjergbestiger i den her periode i The Golden Age, Whympers og Hudson har egentlig ført en stor del af ruten, som om de var guiderne. De er jo dem, der har bestilt turen, kan man sige. Eller de er jo lederne. Men som regel er det jo de lokale guider, der fører an. Men der er... det er meget mere fleksibelt i virkeligheden, og der er mange eksempler på, at Whympers går først og klatrer og sådan. Men Croz går først, og så kommer den unge Hadow på 19 år, som Hudson har

sagt god for, men som i virkeligheden ikke har særlig meget erfaring. Så kommer Hudson, og så kommer Lord Francis Douglas, og de er så forbundet med gamle Peter Taugwalder og unge Peter Taugwalder, og sidst er Whympfer. De gået 100 meter ned eller sådan noget, ikke særlig langt. Så Hadow, han har problemer, og han skal hjælpes hele tiden. Croz, den erfarne guide hjælper hele tiden Hadow. På et tidspunkt, så ligger Croz sin økse fra sig for at støtte Hadow, og da han så tror, at nu er nu, er han ligesom stabiliseret, så vender han sig om igen, Croz, og lige idet han vender sig om, så falder Hadow ned i nakken på ham, simpelthen, så han mister balancen, så de falder begge to. Og Croz har ikke sin økse, så de ryger ud i sneen. Så kan han ikke stoppe, så de begynder bare at glide og rykker. Hudson og Lord Fancy Douglas med sig. Så de fire mand. De ligger som spredt ud med arme og ben og prøver at bremse med arme og ben, men det lykkedes ikke for dem. Så de glider ned af snevæggen her. Og så sker der det helt mystiske, at de to Taugwalder, far og søn. De bremser. De stiller sig på en måde på bjerget, så de ikke kan blive rykket ned. Og det gør Whympfer også. De prøver at hjælpe med at stoppe det her fald. Desværre er det sådan, at rebet mellem Lord Francis Douglas og Peter Taugwader gamle, det knækker. Da det sker, så kan de jo intet gøre for dem. De glider ned af snefeltet, og så ryger de ud over en skrænt. Og så ser de ikke mere til dem. Så falder de jo 1000-2000 meter ned til gletsjeren.

Bjørn Harvig: Nej, nej, nej, nej.

Søren Smidt: De to Taugwalder, de bliver fuldstændig ude af den, altså. De græder og hyler og er helt ude af den, og kan slet ikke få samlet sig. De er rædselsslagne over det, der er sket. Og Whympfer, han er selvfølgelig også påvirket, men han er måske lidt mere rolig. Han føler ligesom, at han er den, der skal sørge for, at nu kommer de levende ned fra det her. Det lykkedes så de to Taugwalder og Whympfer at komme ned og de kommer ned til Zermatt, og folk har jo fulgt med i kikkert og har set, hvad der er sket og ved at ulykken er sket, da de passerer det her område, altså Whympfer og Taugwalder, det de passerer på vej ned til Zermatt, så kan de se at de ligger ude på gletsjeren. At de er livløse.

Bjørn Harvig: Nå, okay, de ser dem allerede der.

Søren Smidt: De ser dem der, men de går ikke ud til dem. De er for rystede, tror jeg, til at gå i nærheden af dem. Så de går ned, og så er det dagen efter eller dagen efter igen. Så går de et helt team op for at bære dem ned til Zermatt og begrave dem.

Bjørn Harvig: Jeg brænder inde med et stærkt citat, må jeg læse op for dig, Søren? Fordi det er jo der, hvor de.. De er jo et hold der går, både Whympfer, men også nogle andre folk nede fra Zermatt. Jeg bladrer lige i bogen her, fordi det er altså barske løjer. Whympfer skriver. Jeg har aldrig hverken før eller siden set noget lignende og håber aldrig at skulle se et sådant syn igen. De tre, der var gået forrest i karavanen, lå der. Klæderne var blevet revet af dem, så de lå fuldstændig nøgne. Man kunne kun identificere dem på forskellige små individuelle forskelligheder. Lord Francis Douglas manglede. Ingen ved, hvad der var blevet af hans lig, og om han bogstaveligt talt er blevet revet i stumper og stykker under nedstyrtning, eller om hans legeme er blevet standset af et klippefremspring og er blevet hængende der.

Søren Smidt: Man skal forestille sig, at de falder jo fra klippefremspring til klippefremspring og bliver slået mere og mere i stykker. Det sker så mange gange, at de simpelthen får flået tøjet af, og Whympfer kan kun kende Michel Croz på hans skæg. Det meste af hovedet er væk. De har været fuldstændig maltrakteret, og det er også et syn, der ligesom forfølger Whympfer, ikke. Han føler jo et eller andet sted, så har de andre lige så meget ansvar, hvad de har foretaget sig. Men det er jo altid sådan, at dem der overlever, de får en eller anden form for. De får en eller anden følelse af skyld. Og fordi, hvorfor var det lige mig, der overlevede?

Bjørn Harvig: Whympfer siger han har mareridt om det her resten af sit liv?

Søren Smidt: Det kan man tro på.

Bjørn Harvig: Han ser dem forsvinde for sig. Ser dem glide ned ad bjerget.

Søren Smidt: Ja, det kunne man forestille sig sådan et mareridtssyn. Det er helt sikkert, at det var noget, der påvirkede ham og han. Han tog ikke let på det. Selvom når man læser hans det han skriver, så er han jo en meget fornuftig, rationel, behersket mand. Han er ikke sådan overdrevet følelsesladet eller romantisk. Han er jo Hvad skal man sige, Den nye tids mand, den moderne mand, som er fornuftig og rationel. Men. Men han kan jo ikke løbe fra, at det her påvirker ham på alle mulige måder, både personligt, men også som den offentlige figur han bliver.

Bjørn Harvig: Søren, fortæl lige om det her efterspil, fordi det er jo noget, der kører længe. Og lige pludselig er bjergbestigning også noget, som offentligheden forholder sig til i England.

Søren Smidt: Ja, altså døden skal jo have en årsag, og der skal udpeges en skyldig eller en syndebug, eller hvad man nu vil kalde det. Vi har jo svært ved at affinde os med, at vi rent faktisk skal dø, og at vi dør på et eller andet tidspunkt. Især når det så sker i sådan nogle ulykker og det for den uindviede forekommer det jo meningsløst. Så der bliver en lokal, hvad skal man sige, juridisk proces, hvor man undersøger, fordi der lynhurtigt, så begynder der at danne sig nogle rygter om, at Whympfer har måske skåret rebet over, eller den gamle Taugwalder har skåret rebet over. Hvorfor knækkede rebet og de har valgt det forkerte reb og blah blah, blah blah. Bottom line er, at de bliver frikendt, og i dag ligger rebet nede i Zermatt nede i museet, og man kan gå ind og se det. Og alle, der havde forstand på det dengang, sagde, at det her reb er knækket på en naturlig måde. Det er ikke skåret over med en kniv. Men det bliver jo selvfølgelig en sensation i engelsk presse eller britisk presse. Og det blev så meget, at dronning Victoria gik ud og sagde, at vi kan ikke spille det blå britiske blod på den her måde. Og det var med henvisning til Lord Francis Douglas, som jo var adelig.

Bjørn Harvig: Wauw!

Søren Smidt: Så han havde jo højere værdi end alle andre. Og sådan nogle mennesker måtte jo ikke dø eller blive slået ihjel på den her måde.

Bjørn Harvig: Triumfen om at de egentlig kom på toppen, blev jo fuldstændig overskygget af katastrofen bagefter.

Søren Smidt: Det gjorde den jo desværre. Og der kan man jo altid diskutere, at vi som mennesker, vi er jo af en eller anden grund fascineret af ulykker og helst for andre, ikke?

Bjørn Harvig: Nu nævner du, at dronning Victoria ligesom går ind i debatten. Det gjorde alle de store aviser også. Må jeg lige læse det sidste citat op for i dag? Fordi det er avisen Time, der skriver følgende, altså og Time vil jeg bare lige sige, de var meget, meget vrede og skrev med store følelser i en meget, meget lang klumme. Afslutningsvis skriver de så her: "Hvorfor skal Englands bedste blod bortøses under et forsøg på at bestige hidtil utilgængelige tinder? Hvorfor skal det blå blod plette den evige sne? Hvorfor skal disse mennesker for enhver pris styrte ned i de uudgrundelige afgrunde for aldrig mere at vende tilbage? Vi tror at vide, at det var arvingen til en af vores fornemste titler, og hvad mere var, en af de bedste blandt verdens ungdom, som sammen med tre andre og en fører faldt ned i mere end 4000 meter fod dyb afgrund. 100 fod ville have været nok, men dette var 40 gange så meget." Søren, hvorfor tror du, at det blev Whymper, der blev den første til at komme på Matterhorn?

Søren Smidt: Jamen, det gjorde det fordi, at Whymper han var en systematisk mand, der tænkte metodisk, allerede da han gjorde de første forsøg i 61 og 62. Han kunne tænke løsninger. Han tænkt, hvorfor er det, at folk ikke er kommet op? Hvorfor kommer vi ikke op? Hvad skal der til for at bestige dette bjerg? Og så sagde han: 'jamen, indtil nu er alle gået nede fra byerne. De er gået fra Zermatt og Breuil, og man kan ikke nå at gøre det på en dag. Der skal to dage til'. Første gang tog han et telt med, han havde købt. Det var et dårligt telt. Så lavede han sit eget telt. Og det var rigtigt. Altså alle. Alle de efterfølgende forsøg. Der brugte de. Der lavede de lejr på bjerget, lige som man gør i dag i Himalaya. Og det var jo den tankegang. Det var den kreativitet, han havde. Det var den evne til at tænke logisk og se også bjerget og forstå bjerget som medium, der gjorde, at det blev ham der der, der fandt løsningen. Og selvom det var de andre, der var kommet først, så var det alligevel ham, der havde udtænkt konceptet med. Vi er nødt til at bruge to dage. Vi er nødt til at gå op og lave en lejr, og så kan vi gå på toppen. Han var også kreativ på andre måder. Han lavede den ene af hans bestigninger, der klatrede han solo. Så har han lavet ting, han kunne hænge fast i væggen, sådan at han kunne fire sig ned, fordi han havde opdaget. Det er ikke så svært at klatre op, når man er alene, men det er svært at komme ned. Så går manden hjem og opfinder noget udstyr, så han kan klatre op alene og fire sig ned alene. Og sådan var han. Kreativ og visionær person.

Bjørn Harvig: Og systematisk.

Søren Smidt: Og systematisk. Han var en mand af sin tid. Det var jo ikke kun ham, der udforskede. Nogle af de her opgaver, han fik, det var jo også for geografer og geologer og glaciologer han skulle med ud og hjælpe dem i bjergene. Fordi at dengang skal man forestille sig, der var Alperne udforsket. Altså for eksempel over Mont Blanc området. Man havde ikke et troværdig kort. Der var bjerge på kortet, som aldrig havde eksisteret. Fordi dem, der havde lavet kortet, havde lavet nogle forkerte kort. Det er 170 år siden. Det var en helt anden tid, hvor Alperne var udforsket.

Bjørn Harvig: Tusind tak for dit besøg Søren. Hvor er det spændende.

Søren Smidt: Tusind tak.

Bjørn Harvig: Den yderste grænse er produceret af Bjørn Harvig og Kristoffer Errboe Roland Mont for Vores tid. Redaktør er Troels Donnerborg. Hvis du vil høre flere spændende historiske podcasts, så klik ind på vorestid.dk eller der hvor du normalt finder dine podcasts.

Outtro: Du har lyttet til en podcast fra Nationalmuseets mediehus Vores tid.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[14:5 Edward Whymper: Katastrofen på Matterhorn](#)

Produceret af Vores Tid